

'Waarde van kengetallen zwaar overschat'

Kennis van bouwkosten verandert in rap tempo

Ingrid Koenen

Amersfoort - Flinterdunne kengetallen krijgen te grote waarde toegekend en gaan een eigen leven leiden tijdens het bouwproces. Kostendeskundige Ruud Schoonhoven van Arcadis waarschuwt dat de procescultuur in de bouw doorschiet. "Een plaatje zegt meer dat tien functionele eisen."

Schoonhoven schudt ze met 35 jaar ervaring zo uit de mouw, kengetallen om budgetten te ramen: een vierkante meter standaard wegviaduct kost tussen 800 en 1200 euro en aanpassing van een viaduct voor een spitsstrook kost tussen 2000 en 3000 euro. Steeds meer managers trekken aan zijn jasje om binnen een uur een paar kengetallen op te hoesten. Of de bedragen worden klakkeloos gekopieerd van een vergelijkbaar project.

"Die optelsom krijgt een hoog waarheidsgehalte en gaat een eigen leven leiden tijdens de uitvoering. Voor het materiaal kloppen de getallen meestal aardig, maar de omstandigheden zijn altijd anders en niet zomaar te vangen in een kengetal. Dan heb je veel meer aan een referentieontwerp. Voor de meeste projecten heb je binnen een dag een betrouwbaar ontwerp met kloppende kengetallen. Zo'n schets zegt meer dan duizend woorden, maar daar hebben opdrachtgevers

geen geld meer voor over. Ze steken liever veel geld in dure procesmanagers die weinig weten van de bouwpraktijk." Schoonhoven wil niet bitter of verzuurd overkomen, maar moet constateren dat de kennis over bouwkosten in rap tempo verslechtert.

"Het is om moedeloos van te worden: toetsers, reviewers en controllers die alleen maar roepen dat het projectspecifieke getal niet overeenkomt met het hun bekende kengetal. Ze steken veel tijd in reviews om later te constateren dat het allemaal net wat anders ligt. Veel projectmanagers zijn alleen geïnteresseerd in een 'quick & dirty' raming en spreken de kostendeskundige er op aan als in een later stadium de uitgangspunten niet blijken te kloppen. Dit is zeer frustrerend voor kostendeskundigen en werkt eerder contraproductief dan productief." Hij durft de stelling aan dat het merendeel van de kengetallen helemaal niet bruikbaar is.

Trends

"Als je bagger in een database stopt, komt er geen goedlopend bouwproject uit." Nieuwe trends als Systems Engineering en de levenscyclusgedachte juicht de kostendeskundige juist wel toe, omdat die dwingen tot nadenken over de voorfase. Te weinig investeren in de voorbereiding, komt in een later stadium met dubbele kosten terug, is zijn stellige overtuiging.

Als teamleider Prijsvorming infrastructuur bij Arcadis en lid van het Register Kostenmanager

Nederland kent hij talloze projecten die daardoor gierend uit de hand zijn gelopen. De Noord-Zuidlijn en de Betuweroute wil hij wel noemen als grote missers waar de aannames in hun geheel niet strookten met de werkelijkheid. Met de vele kleine projecten van alledag is Schoonhoven voorzichtig, hij wil geen opdrachtgevers tegen het hoofd stoten. Maar de trend is in zijn ogen breed zichtbaar. "Design & construct contracten werken ideaal bij projecten waar je een hek omheen kunt zetten. Helaas is dat in Nederland bijna nooit het geval. Functionele eisen kunnen best werken, maar bouwers hebben veel meer houvast aan een plaatje of schets om te weten wat een opdrachtgever voor ogen heeft. En dat hoeft echt geen voorgekauwd bestek te zijn."

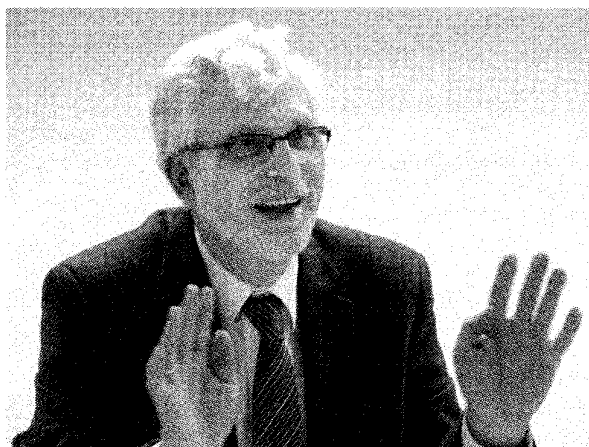
De neiging bestaat om essentiële onderzoeken over te slaan en alles maar over de schutting richting aannemer te gooien. "Wie het grondmechanisch of archeologisch onderzoek overslaat, denkt kosten te besparen. Alleen, waarop moet je dan de uitgangspunten van het budget baseren? Het wordt een slag in de lucht. En vertrouw er niet op dat d&c-contracten geen meerwerkdiscussies opleveren: de meerkosten heten nu contractmutatie. Vergeet nooit dat aannemers geld kunnen verdienen via de voor- én via de achterdeur. Het gunningsbedrag blijft bij iedereen hangen, ook bij verantwoording van politici naar hun achterban, maar wat echt telt is de eindafrekening."

Kengetallen

Variabele omstandigheden voor kengetal viaduct:

- grondmechanische omstandigheden
- kruisende kabels en leidingen
- fundatiesysteem
- grondaanvullingen
- hooggelegen of juist laaggelegen landhoofden
- tussensteunpunten
- kan een weg worden omgelegd of afgesloten
- prefab of juist in situ beton
- beschikbare bouwruimte
- bemalingsbeperkingen
- fasering
- verkeersmaatregelen
- afwerkingsniveau: standaard of architectonische wensen
- extra eisen opdrachtgever

Ruud Schoonhoven: "Als je bagger in een database stopt, komt er geen goedlopend bouwproject uit." Foto: Ruben Schipper